

Dierbare Broeders en Zusters,

“Quomodo fiet istud?”, *“Hoe kan dit geschieden?”* (Lc 1,34) Deze vraag van de Heilige Maagd Maria bij de Aankondiging, zal wellicht ook door het hoofd van Sint-Jan de Doper hebben gespeeld toen Jezus bij hem kwam om te worden gedoopt. Hoe kan het geschieden dat *“de Zoon van de Allerhoogste”* (Luk 1,26), de *“Gezalfde des Heren”* (v.76), de *“Verlosser”* (2,11) zich mengt onder de menigte van de zondaars, dus van zij die juist de verlossing nodig hebben? We hoorden zo-even hoe Johannes Christus aankondigt niet als degene die zal worden gedoopt, maar als degene die zélf zal dopen in de Heilige Geest. *“Ik ben niet waardig mij te bukken om de riem van zijn sandalen los te maken”*, voegt hij eraan toe. En elders lezen we hoe Johannes er zich tegen verzette om Jezus te dopen: *“Niet ik moet U dopen, maar U moet mij dopen”* (cf Mt 3,14). Een verzet dat ons doet denken aan het verzet van de apostel Petrus wanneer Jezus hem bij het Laatste Avondmaal de voeten wilde wassen: *“Gij, Heer, wast Gij mij de voeten?”* Het antwoord dat Jezus toen aan Petrus gaf, had Hij eigenlijk ook reeds aan Johannes de Doper kunnen geven: *“Wat ik doe, begrijpt ge nu nog niet; maar later zult ge het inzien”* (Joh 13,6-7).

“Later”, dat betekent uiteindelijk, wanneer Jezus zal sterven aan het Kruis. De schilder Matthias Grünewald beeldt de Kruisdood van Jezus in zijn bekende Isenheimer-altaar af, met aan de rechterkant van het Kruis de apostel Johannes, O.-L.-Vrouw en Maria Magdalena; de volledige linkerkant wordt echter ingenomen door één personage: Johannes de Doper, die wijst naar de gekruisigde Heer. Johannes de Doper was uiteraard lichamelijk nooit aanwezig op de Kalvarieberg, maar kunstenaars kunnen ons een andere, een diepere visie op de werkelijkheid meedelen. Zo wordt ook in de meeste afbeeldingen van Jezus’ Doop Johannes afgebeeld met een Kruis in zijn linkerhand.

Het Doopsel en de Kruisdood van Jezus zijn dus nauw met elkaar verbonden. De Heer zal dat ook enkele tijd later zelf expliciteren, wanneer Hij spreekt over Zijn lijden en dood als *“de doop die Hij moet ondergaan.”* (cf. Mk10,38; Lc12,50) Zo wordt dus Jezus’ Doop in de Jordaan de symbolische voorafbeelding van Zijn lijden, dood en neerdaling ter helle voor de verlossing van de mens. Het revolutionaire van dit verlossingswerk van God (en precies wat het zo onbegrijpelijk maakt, voor Jezus’ tijdgenoten, maar ook nog steeds voor ons), is dat Jezus, Gods *“veelgeliefde Zoon”*, zich vereenzelvig met de zondaars. Het doopsel van Johannes was immers niet één van de vele rituele abluties, zoals die bestonden in het Jodendom en in bepaalde religieuze gemeenschappen. Nee, het doopsel van Johannes was eenmalig, *“verbonden met een vurige roep tot een nieuwe wijze van denken en doen”* (BXVI,JvN, p44), een doopsel van bekering, met belijdenis van de zonden: het ging werkelijk om de *“overwinning van het tot nu toe zondige bestaan, het begin van een nieuw, veranderd leven.”*

Het bijzondere nu is, dat het niet Jezus’ leven, maar wel óns leven is dat door Zijn Doop een nieuw begin neemt. Hij die zonder zonden is, het *“Lam Gods”*, neemt onze eigen zonden op zich: *“Als een lam, naar de slachtbank geleid, (...) Ter dood gebracht om de schuld van zijn volk. (...) Hij draagt ónze kwalen, en torst ónze smarten”* (cf Jes. 53). En deze smarten, deze kwalen, deze zonden van ons neemt Jezus met zich mee in het water van de Jordaan. Vandaag vieren we dus ook de mystieke vereniging van onszelf, van de gedoopten, van de Kerk met Christus. In het prachtige Benedictus-

antifoon van het Feest van de Openbaring, zingen we: *“Hodie caelesti Sposo juncta est Ecclesia, quoniam in Jordane lavit Christus ejus crimina.”* *“Vandaag wordt de Kerk verenigd met haar goddelijke Bruidegom, want in de Jordaan heeft Christus haar zonden weggewassen.”*

Het water van de Jordaan staat symbool voor de dood: het is het water van de zondvloed, het water dat de Egyptenaren deed verdrinken. En in de iconografie wordt de Jordaan vaak afgebeeld als een graf, als de Hades waarin Jezus nederdaalt. Jezus, de nieuwe, de ware Jonas, die zegt tegen de scheepslui: *“Neem mij en werp mij in het meer.”* (J 1,12).

Maar het water is ook het symbool van het leven, van de reiniging, van de heropstanding. Jezus' Doop is zo niet alleen een voorafbeelding van Zijn dood en neerdaling ter helle, maar ook van Zijn glorievolle Verrijzenis, van Zijn overwinning op de dood en de zonde. En dat wordt nog eens sterk benadrukt door het tweede tafereel van onze evangelietekst: toen Jezus opsteeg uit het water, *“scheurde de hemel open”*, die hemel die sinds de zonde van Adam¹ gesloten was en waarover Jesaja verzuchtte: *“Ach, scheur toch de hemel vaneen, en daal neer”*. (Jes 64,1) En de Geest daalde neer als een duif, beeld van het herstel van de gemeenschap tussen God en de mens. Vervolgens wordt de stem van God de Vader gehoord, als ultiem teken van Jezus' identiteit en van Zijn toekomstige Verrijzenis: *“Gij zijt mijn Zoon, mijn veelgeliefde”*.

Woorden die God ook aan elkeen van ons richt. Het is immers niet alleen in de Zoon dat de Vader Zijn welbehagen vindt, maar vanaf nu ook in alle mensen die de Zoon aan zich heeft verenigd door het doopsel: *“Wij allen die werden gedoopt in Jezus Christus”*, schrijft de heilige Paulus, *“werden tevens gedoopt in Zijn dood. Door het doopsel zij wij dus gestorven en begraven met Hem opdat wij ook zouden leven in een nieuw leven, zoals ook Christus werd opgewekt uit de doden. Zijn we met Christus gestorven, dan geloven we ook, dat we met hem zullen leven.”* (cf Rom 6)

Jezus nodigt ons dus uit om hem in het doopsel te volgen en om zo *“in Zijn gelijkwording met ons, onze gelijkwording met hem te ontvangen.”* (BXVI,JvN, p.45) *“Het punt van Zijn anticipatie van de Dood is voor ons nu het punt van onze anticipatie van de Verrijzenis geworden.”* Door ons eigen doopsel is de hemel nu reeds aanwezig in ons aardse, sterfelijke leven.

Moge de Heilige Moeder Gods ons helpen om, zoals zij, deze verrijzenis, dit eeuwige leven in het diepst van ons hart te ontdekken, en het met liefde te beantwoorden. Amen.

¹ Cf. Gregorius van Nazianze (Orationes 39,16, PG 36, 353)